

Dezinfekcija v gospodinjstvih z aspekta patronažne službe*

POVZETEK. *Preprečevanje bolezni je nemogoče brez dezinfekcije in dezinsekcije ter drugih preventivnih ukrepov v danem primeru infekcijske bolezni. Ob proizvodnji različnih dezinfekcijskih sredstev sta tudi obseg in uporaba kemičnih dezinfekcijskih sredstev široka in različna. V članku avtorica obravnava uporabnost kemičnih in mehaničnih razkužil, ki naj jih med. sestra uporablja na bolnikovem domu in z njimi seznanja bolnika samega, bolnikove svojece ter njegovo širšo okolico.*

HOUSEHOLD DISINFECTION FROM THE ASPECT OF THE HEALTH VISITING SERVICE. *Spreading of the diseases cannot be prevented unless the appropriate disinfection and other preventive measures necessary in a particular infectious disorder are undertaken. Production of a wide range of different disinfectants has brought about an increased use of various chemical disinfectants. The author presents some mechanical and chemical disinfectants available to the visiting nurse, which are to be used at the patient's home. She is to provide an exhaustive information on these products and their use to the patient and his/her relatives.*

Zdravstveno stanje nekega naroda je odvisno predvsem od ravni in obsega storitev osnovne zdravstvene službe. Večino zaslug za daljšo življenjsko dobo v našem stoletju lahko pripisujemo preventivni medicini, ki ji je uspelo izkoreniniti veliko hujših nalezljivih bolezni, hkrati pa se je z varstvom žena in otrok bistveno zmanjšala njihova umrljivost. Z vedno večjim napredovanjem mikrobiologije je prav tako znanje o dezinfekciji vedno popolnejše in vedno bolj upoštevano ob bolnikovi postelji v bolnišnicah, pa tudi na bolnikovem domu. Preprečevati bolezni je nemogoče brez natančne klinične in laboratorijske diagnoze, prav tako pa tudi ne brez uporabe metod dezinfekcije in dezinsekcije ter s tem vezanih preventivnih ukrepov.

Patronažna medicinska sestra mora biti še posebej natančno poučena o metodah in sredstvih, ki se uporabljajo pri dezinfekciji bolnikovega okolja na domu. Če pogledamo današnjo proizvodnjo dezinfekcijskih sredstev, ki so na našem tržišču, vidimo, da so uporabna v bistvu za boj proti mikrobom, virusom, glivam

* Iz referata na simpoziju v Dubrovniku 29.—31. marca 1978.

in plesnim. Hkrati lahko ugotavljamo tudi velik razmah dezinfekcije, ki prav gotovo danes ni v končni fazi svojega razvoja. Dezinfekcija je lahko opravljena s kemičnimi sredstvi, mehanično in s fizikalnimi sredstvi. Zelo uporabna za dezinfekcijo so kemična sredstva. Najpogosteje jih uporabljamo kot raztopine, bolj redko pa kot emulzije in suspenzije. Njihova baktericidnost je odvisna od pravilne koncentracije raztopine, od časa učinka kemikalije na predmet, ki se dezinficira, od temperature, pri kateri se izvaja dezinfekcija okolja, v katerem so klice, in pa od odpornosti mikroorganizmov proti uporabljenemu kemičnemu sredstvu.

Mehanična dezinfekcija je prav tako zelo uporabna, ker je lahko izvedljiva. Metode mehanične dezinfekcije so: čiščenje, prezračevanje, brisanje z vlažno krpo, pranje, struganje, krtačenje, posipanje z zemljo, s peskom, s pepelom itd. Uporabljamo jo za redčenje, zmanjševanje ali odstranjevanje večjega števila mikroorganizmov iz določenih predmetov. Mehanična dezinfekcija zavzema pomembno mesto in rabi za osnovo vsem drugim metodam, ker sočasno odstranjuje umazanijo in tako omogoča delovanje vseh fizikalnih in kemičnih dezinfekcijskih sredstev. Uporablja se tudi samostojno kot profilaktična dezinfekcija. Najpogosteje se uporablja v kombinaciji z drugimi metodami, s katerimi daje znatno boljše rezultate.

V določenih primerih uporabljamo fizikalna sredstva — visoke temperature, ogenj, vroč zrak, vroča para, ultrazvok, sušenje, pritisk v vakuumu, ultravioleto žarčenje, ionizirajoče sevanje.

V domačih razmerah opravlja dezinfekcijo oseba, ki neguje bolnika ali pa bolnik sam. V izrednih situacijah (skrajno neurejene higienske razmere, infekcije itd.) odloča o načinu in sredstvih dezinfekcije patronažna služba oziroma celotni team, ki je zaposlen pri terenskem delu. Po potrebi dajejo terenski delavci podrobne praktične nasvete družinskim članom in samemu bolniku o izvajanju dezinfekcije. Dajejo jim torej določena navodila o nabavi in hranjenju ter uporabi dezinfekcijskega sredstva. Glede na to, da na domu bolnika opravljajo dezinfekcijo tudi nekvalificirane osebe, je neobhodno potrebna kontrola patronažne službe in seveda tudi rajonskega zdravnika. Od oseb, ki skrbijo za bolnika oziroma varovanja, je treba zahtevati, da natančno pazijo na osebno higieno (ostriženi nohti, pogosto naj si perejo roke z milom in dezinficirajo po vsakem dotiku z bolnikom), da se v potrebi zaščitijo z zaščitnimi sredstvi (plašči, maske, kape). Posebno pozornost posveča patronažna med. sestra osebni higieni bolnika (čistoča telesa in rok, redna menjava osebne perila in posteljnine, uporaba pljuvalnika in drugo). Pozorna mora biti na dezinfekcijo sobnega stranišča in posteljnih posod, ki so lahko velika nevarnost za prenašanje infekcij. Zamazano posteljno perilo, serviete, robčke itd. je treba odlagati na prav za to določeno mesto. Da bi bila soba bolnika bolj dostopna za vzdrževanje čistoče in dezinfekcije, je treba odstraniti iz sobe vse odvečne stvari (tapecirano pohištvo, odvečno in nepotrebno posteljnino itd.). V bolnikovi sobi ne smejo biti domače živali, zato skušamo prepričati ljudi o nevarnostih prenosa infekcij, ki jih prenašajo živali.

Vzporedno z izvajanjem dezinfekcije je nujno organizirati zdravstvenovzgojno delo. Dezinfekcija brez zdravstvenovzgojne komponente ne more biti uspešna. Naša zdravstvena zakonodaja zavezuje zdravstvene ustanove in zdravstvene de-

lavce, da integrirajo zdravstvenovzgojno dejavnost v svoje strokovno delo. To pomeni, da mora vsaka zdravstvena akcija na terenu imeti tudi zdravstvenovzgojni aspekt. Integracija zdravstvenovzgojnega dela se nujno odraža v vseh aktivnostih terenskih sester in pomeni v svetovnem merilu sodoben koncept terenske sestrške dejavnosti, kar daje dobre rezultate pri napredovanju zdravstvene kulture prebivalstva. Zdravstvenovzgojno delo pri kroničnih bolnikih mora biti intenzivno, trajno, smotno in kvalitetno. Zgoraj navedenega pa ni lahko uresničiti, ker so naši varovanci na domu v velikem številu starostniki in kronični bolniki s posebnimi navadami, interesi, čustvi itd. Zato naj medicinska sestra motivira bolnika in svojece tako, da bodo imeli konstruktivni odnos do zdravstvene službe. Aktivno sodelovanje bolnika in svojcev bo privedlo do skupnih uspehov pri rehabilitaciji in končni ozdravitvi. Uspehov bo deležen bolnik, njegova okolica in tudi zdravstvena služba.

Sama dezinfekcija s še tako kvalitetnimi sredstvi in novo metodologijo pa ni uspešna brez poznanja osnov splošne higijene in epidemiologije nalezljivih bolezni. Dezinfekcija je torej le dopolnilo k vsem drugim dejavnikom v boju proti okužbam z mikroorganizmi.

Literatura

- Dr. Borislav Žarković: DEZINFEKCIJA, DEZINSEKCIJA IN DERATIZACIJA.
Dipl. ing. Vladimir Vuković: DEZINFEKCIJA.
Dr. Dušan Tomažič: »ZDRAVSTVENO VARSTVO« (revija št. 9—10, 1973).
isti: SODOBNA DEZINFEKCIJA, uvodni referat na seminarju Društva sanitarnih in laboratorijskih tehnikov SRS, (Maribor 1975).
Dr. Bogdan Karakašević: PRIRUČNIK ZA PREVENTIVNU MEDICINU.

NAMEN ZDRAVSTVENE VZGOJE

Zdravstvena vzgoja je del splošne vzgoje in pomemben dejavnik splošnega napredka. To je organizirana in zavestna dejavnost, ki je namenjena sprejemanju pozitivnih in opuščanju negativnih stališč, pospeševanju znanja, spretnosti in navad v zdravju in bolezni. Zdravstvena vzgoja ni samo širjenje informacij o zdravju, marveč učenje ob lastnih izkušnjah. Osnovni cilj zdravstvene vzgoje je: vzgojiti posameznika in družbo, da bodo šteli zdravje za izredno dobrotno in bodo vselej pripravljeni za svoje zdravje in za zdravje skupnosti vložiti potrebne napore.

Samo na ta način je mogoče, da bo zdravstvena kultura postala integralni del mlade osebnosti. Uspešnost pouka zdravstvene vzgoje pa je odvisna tudi od tega, koliko nam bo pri študentih uspelo izoblikovati pozitiven odnos do predmeta, da ne bodo opravljali svojega dela le kot učitelji, temveč predvsem kot vzgojitelji, ki se bodo zavedali, da lahko v veliki meri pomagajo mladim generacijam k skladnosti njihovega razvoja in ohranitvi ter utrjevanju njihovega zdravja.

Dr. Majda Klinar, »Zdravstvena vzgoja v šolah«
(»Zdrav. varstvo« št. 6 — 1978)